

Ogólnopolska Federacja
na rzecz Rozwiązywania
Problemu Bezdomności

Ogólnopolska Federacja na rzecz
Rozwiązywania Problemu Bezdomności
ul. Wolności 241, 41-800 Zabrze

tel.: 600 350 002, fax: 32 630 11 20
e-mail: biuro@bezdomnosc.pl
KRS: 0000613899

www.bezdomnosc.pl

facebook.com/ofrpb

L. dz. 31/F/2016

Zabrze, dn. 28.11.2016 r.

Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa

ul. Chałubińskiego 4/6
00-928 Warszawa

Szanowni Państwo,

W odpowiedzi na ogłoszone przez Ministerstwo konsultacje publiczne nowelizacji ustawy o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych (projekt nr UD 99), Ogólnopolska Federacja na rzecz Rozwiązywania Problemu Bezdomności zrzeszająca największe polskie organizacje świadczące usługi osobom bezdomnym informuje, że z zadowoleniem przyjmuje inicjatywy mające na celu zwiększenie dostępności tanich mieszkań na wynajem, pozwalające mieć nadzieję na zmniejszenie rozmiarów zjawiska bezdomności. W szczególności istotne dla organizacji pozarządowych prowadzących schroniska, noclegownie i inne formy usług schronienia dla osób bezdomnych jest umożliwienie finansowania remontów placówek mających na celu dostosowanie do standardów wynikających z ustawy o pomocy społecznej. Niezwykle ważne jest również dopuszczenie łączenia finansowania inwestycji ze środków Funduszu Dopłat i funduszy unijnych, o co środowisko organizacji wspierających osoby bezdomne zabiegało od wielu lat.

Tym niemniej, chcielibyśmy zwrócić Państwa uwagę na kilka kwestii, które mogłyby w znaczącym stopniu podnieść jakość usług świadczonych osobom bezdomnym, a tym samym zwiększyć ich szanse na skuteczną reintegrację społeczną. Należy bowiem zwrócić uwagę, że to skuteczna reintegracja, czyli powrót do normalnego funkcjonowania społecznego, a nie zapewnienie doraźnego wsparcia w postaci schronienia w placówce zbiorowego zamieszkania, powinna być podstawowym celem systemowej pomocy osobom bezdomnym – zarówno ze względów społecznych (odzyskanie godności, niezależności i kompetencji społecznych, przeciwdziałanie uzależnieniu od pomocy), jak i ekonomicznych (zapobieganie wieloletniemu korzystaniu ze świadczeń pomocy społecznej, w tym w szczególności z usług schronienia i żywienia). Tymczasem polski system pomocy nastawiony jest na interwencyjną pomoc (zapobieganie utracie zdrowia i życia poprzez umieszczenie w placówce dla osób bezdomnych) i nie oferuje systemowych rozwiązań mających na celu wyjście z bezdomności. Osoby bezdomne przez wiele lat bytują w placówkach, generują wysokie koszty w systemie pomocy i pomimo odzyskanej stabilizacji oraz świadczonych usług aktywizacyjnych, nie są w stanie przejść bezpośrednio do mieszkania docelowego (socjalnego lub komunalnego) – niezwykle często powracają do naszych placówek. Doświadczenia krajów Europy Zachodniej oraz nielicznych pilotaży krajowych pokazują, że dla skutecznej reintegracji, potrzebna jest usługa „pomostowa” pomiędzy placówką dla osób bezdomnych, a mieszkaniem docelowym. Chodzi o mieszkania wspomagane, w których osoba bezdomna mogłaby, przez ograniczony okres czasu, uczyć się samodzielności przy jednoczesnej kontynuacji wsparcia specjalistów rozpoczętego jeszcze w placówce (asystentura, aktywizacja społeczna i zawodowa, inne usługi specjalistyczne). W polskim prawie istnieje rozwiązanie, które na pierwszy rzut oka mogłoby stanowić omawianą usługę „pomostową” – mieszkania chronione. Niestety, obostrzenia wynikające z rozporządzenia o mieszkaniach

chronionych (wymóg pełnego przystosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych, wymóg zamieszkiwania przez co najmniej trzy osoby) powodują niską przydatność tego rozwiązania dla procesu reintegracji osób bezdomnych, a także niewielkie zainteresowanie zarówno gmin, jak i organizacji pozarządowych, wdrażaniem tego rozwiązania, co znajduje swoje odzwierciedlenie w statystykach (np. dokument NIK pt. „Informacja o wynikach kontroli: Obsługa programów rządowych przez Bank Gospodarstwa Krajowego”, z którego wynika, iż w latach 2011-13, rocznie, ze środków Funduszu dofinansowywano od 10 do 35 mieszkań chronionych w skali całego kraju). Nikte zainteresowanie mieszkaniem chronionymi znajduje swoje odzwierciedlenie także w Narodowym Programie Mieszkaniowym, na co zwracaliśmy uwagę w naszym piśmie z dn. 19 lipca br. (nr 5/F/2016) – w szczególności niepokojącym jest zaplanowanie w Programie na najbliższe 15 lat realizacji zaledwie 700 mieszkań chronionych w skali całego kraju.

Dlatego też proponujemy dodanie w nowelizowanej ustawie możliwości finansowania nowej formy pomocy mieszkaniowej dla osób bezdomnych – mieszkań wspomaganych. Warto tu zauważyć, że mieszkania te zostały uwzględnione w przyjętym przez Radę Ministrów w 2014 r. Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 „Nowy wymiar aktywnej integracji”, w którym wprost mówi się o finansowaniu tego typu mieszkań z Funduszu Dopłat (str. 85), oraz w Gminnym Standardzie Wychodzenia z Bezdomności przyjętym w 2014 r. przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Co więcej, przyjęte przez Ministra Rozwoju i Finansów w 2016 r. Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020, podają pełną definicję (str. 7) oraz standard tej usługi (str. 61-65), które mogłyby stanowić podstawę do odpowiednich zapisów ustawowych. Należy tu zauważyć, że pomoc w mieszkaniach wspomaganych może być świadczona znacznie szerszej grupie osób potrzebujących, niż reintegrujące się osoby bezdomne, zaś ze względu na mniejsze obostrzenia w porównaniu z mieszkaniem chronionymi daje to nadzieję na większe zainteresowanie gmin tą formą pomocy.

Definicja mieszkań wspomaganych wg przytoczonych powyżej wytycznych:

Mieszkanie wspomagane – usługa społeczna świadczona w społeczności lokalnej w postaci mieszkania lub domu, przygotowującego osoby w nim przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zapewniającego pomoc w prowadzeniu samodzielnego życia. Mieszkanie lub dom może być prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego, spółki z większościovym udziałem jednostek samorządu terytorialnego, towarzystwa budownictwa społecznego lub PES, w formie mieszkania:

a) treningowego, przygotowującego osoby w nim przebywające do prowadzenia samodzielnego życia. Usługa ma charakter okresowy i służy określonym kategoriom osób w osiągnięciu częściowej lub całkowitej samodzielności, m.in. poprzez trening samodzielności, poradnictwo, pracę socjalną lub inne usługi aktywnej integracji;

b) wspieranego, stanowiącego alternatywę dla pobytu w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Usługa ma charakter pobytu stałego lub okresowego (w przypadku potrzeby opieki w zastępstwie za opiekunów faktycznych). Służy osobom niesamodzielnym, w szczególności osobom starszym i osobom z niepełnosprawnościami, wymagającym wsparcia w formie usług opiekuńczych lub asystenckich.

Formą mieszkania wspomaganego nie jest mieszkanie socjalne.

Ogólnopolska Federacja
na rzecz Rozwiązywania
Problemu Bezdomności

Ogólnopolska Federacja na rzecz
Rozwiązywania Problemu Bezdomności
ul. Wolności 241, 41-800 Zabrze

tel.: 600 350 002, fax: 32 630 11 20

e-mail: biuro@bezdomnosc.pl

KRS: 0000613899

www.bezdomnosc.pl

facebook.com/ofrpb

Kolejną kwestią jest wysokość wsparcia finansowego udzielanego z Funduszu Dopłat. W piśmie z dn. 19 lipca br., opiniującym Narodowy Program Mieszkaniowy, zwracaliśmy uwagę na fakt, że dla organizacji non-profit świadczących usługi dla osób bezdomnych, wysokość dofinansowania inwestycji w zakresie 35-55% jest niezwykle nieatrakcyjna, co znów znajduje odzwierciedlenie w statystykach – wg przytaczanego już dokumentu NIK, w latach 2011-13 z Funduszu dofinansowano rocznie utworzenie od 63 do 146 miejsc w placówkach dla bezdomnych w skali całego kraju (warto tu zauważyć, że wdrażane właśnie przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej standardy placówek mówią o limicie 80-100 miejsc (w zależności od rodzaju placówki) co oznacza, że w podanych powyżej latach, rocznie dofinansowywano zaledwie 1-2 placówki dla bezdomnych w skali całego kraju. Ten niezwykle niski wskaźnik wykorzystania środków Funduszu wynika z prostej przyczyny – organizacje non-profit nie mają możliwości łatwego pozyskania pozostałych 45-65% środków w trybie i terminach przewidzianych zasadami Funduszu. Tymczasem stajemy jako organizacje przed koniecznością dokonania (nierazko znacznych) inwestycji dostosowujących nasze placówki do standardów określonych ustawą o pomocy społecznej i opracowywanym na jej podstawie rozporządzeniem. Co gorsza, czas na dokonanie tych inwestycji narzucony przez ustawodawcę jest niezwykle krótki – termin to 5 września 2018 r. Nad całym polskim systemem pomocy osobom bezdomnym zawisło zagrożenie likwidacją placówek. **Dlatego zwracamy się z gorącym apelem o zmianę wysokości dofinansowania w tym szczególnym przypadku (opisanym w art. 4 ust. 2 znowelizowanej ustawy) do wysokości 90%, na wzór innych (nieinwestycyjnych) funduszy dostępnych w resorcie pomocy społecznej (np. Fundusz Inicjatyw Obywatelskich). Zwracamy się również z prośbą o rozpatrzenie możliwości zwiększenia wysokości dofinansowania w przypadku innych rodzajów inwestycji prowadzonych przez organizacje pożytku publicznego niedziałające dla zysku.**

Ponadto, pragniemy zwrócić uwagę na rozbieżności pomiędzy załącznikiem nr 3 do nowelizowanej ustawy (tymczasowe kryteria oceny wniosków o finansowe wsparcie na przedsięwzięcia polegające na tworzeniu miejsc w noclegowniach, schroniskach dla bezdomnych oraz ogrzewalniach), a ostatnią dostępną wersją projektu Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie standardów noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych i ogrzewalni (opublikowaną we wrześniu br.) – m.in. w zakresie powierzchni użytkowej przypadającej na jedno miejsce w placówce, maksymalnej liczby miejsc w placówce, wymogów dotyczących pomieszczeń innych niż mieszkalne (pralnie, kuchnie, pomieszczenia rozmów indywidualnych) czy liczby osób przypadających na jedno urządzenie sanitarne. Należy zauważyć, że proponowane kryteria oceny wniosków są znacznie ostrzejsze niż proponowane przez MRPiPS standardy. Powoduje to absurdalną sytuację, w której placówka starająca się o dofinansowanie remontu mającego na celu dopasowanie do standardów MRPiPS, nie otrzyma dofinansowania ze względu na niewypełnianie standardów MIB, co de facto może oznaczać jej likwidację. Zestawienie rozbieżności prezentujemy w załączonej tabeli. **Dlatego też prosimy o pilną konsultację z Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej i dopasowanie kryteriów oceny wniosków o dofinansowanie inwestycji opisanych w art. 4 ust. 2 znowelizowanej ustawy do standardu usług określanych rozporządzeniem.** Zwracamy również uwagę na fakt, iż w omawianym załączniku używane jest odniesienie do likwidowanego nowelizacją pojęcia domów dla bezdomnych (przypis do punktów 3A-3C w kryteriach dot. schronisk) oraz, że wskazany w załączniku wymóg tworzenia pomieszczenia do udzielania pomocy medycznej i świadczenia opieki pielęgnacyjnej stoi w sprzeczności z art. 48a ust. 5 ustawy o pomocy społecznej, który mówi, iż w placówkach dla osób bezdomnych mogą przebywać wyłącznie osoby zdolne do samoobsługi, których stan zdrowia nie zagraża zdrowiu i życiu innych osób przebywających w placówce.

**Ogólnopolska Federacja
na rzecz Rozwiązywania
Problemu Bezdomności**

**Ogólnopolska Federacja na rzecz
Rozwiązywania Problemu Bezdomności**
ul. Wolności 241, 41-800 Zabrze

tel.: 600 350 002, fax: 32 630 11 20

e-mail: biuro@bezdomnosc.pl

KRS: 0000613899

www.bezdomnosc.pl

facebook.com/ofrpb

Licząc na zrozumienie i troskę o zapewnienie sprawnego funkcjonowania i możliwości rozwoju systemu pomocy osobom bezdomnym, prosimy o włączenie postulowanych powyżej kwestii do nowelizacji ustawy.

Z wyrazami szacunku,

Jakub Wilczek

Prezes Federacji

W imieniu członków Federacji:

Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej

Caritas Diecezji Kieleckiej

Fundacja Chrześcijańska Adullam

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

Stowarzyszenie Monar

Stowarzyszenie Opiekuńczo-Resocjalizacyjne Prometeusz

Stowarzyszenie Otwarte Drzwi

Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy Agape

Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Grudziądzkie

Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Zabrzeńskie

Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Zarząd Główny

Związek Organizacji Sieć Współpracy Barka

oraz

Kamilińska Misja Pomocy Społecznej

Otrzymują:

1. Adresat
2. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Pomocy i Integracji Społecznej
ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa
3. strona internetowa www.bezdomnosc.pl
4. a/a

Załącznik – tabela rozbieżności pomiędzy załącznikiem nr 3 do nowelizowanej ustawy, a ostatnią dostępną wersją projektu Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie standardów noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych i ogrzewalni (stan na 09.2016 r.)

Kryterium	Standard MRPiPS wg projektu rozporządzenia	Kryterium oceny wg załącznika nr 3 do nowelizacji
Powierzchnia użytkowa przypadająca na jedno miejsce	4 m ² w schronisku 3 m ² w noclegowni (dopuszczenie powierzchni mniejszej o 1 m ² w przypadku łóżek piętrowych)	5 m ²
Maksymalna liczba miejsc w placówce	80 w schronisku 100 w noclegowni	50
Liczba miejsc w jednym pomieszczeniu	10 w schronisku 20 w noclegowni	15 (ponadto występuje dodatkowe kryterium 5 miejsc w tzw. pokojach pobytu – kryterium to odnosi się do likwidowanych nowelizacją domów dla bezdomnych)
Pomieszczenie administracyjne z odrębnym pokojem porad psychologicznych	brak wymogu wyodrębnienia pokoju porad psychologicznych	wymagane
Natryski	1 na 15 osób	1 na 12 osób
WC	1 na 10 osób	1 na 12 osób
Umywalka	1 na 5 osób	1 na 12 osób
Kuchnia	niewymagana dla noclegowni wymagana dla schroniska	wymagana dla noclegowni i schroniska
Pomieszczenie do spożywania posiłku / Świetlica	możliwość łączenia funkcji	wymagane jako dwa odrębne pomieszczenia
Pomieszczenie do pomocy medycznej i opieki pielęgnacyjnej	niewymagane	wymagane (usługi pielęgnacyjne wykonywane w takim pomieszczeniu byłyby niezgodnie z art. 48a ust. 5 ustawy o pomocy społecznej)